

۲۰۱۲/۰۳/۱۷

فرهاد لیبیب

ز تند باد حوادث نمی توان دیدن در این چمن که گلی بوده است یا سمنی

سوگمندانان باید گفت که، حرص و آز، استعمار و استثمار، غرض و مرض، چنان هرج و مرج و سر در گمی را در بیان حقایق تاریخ سر زمین ما رقم زده است که امروز ما قادر نشده ایم یک رهبر نظامی، سیاسی و یا هم دینی، بیابیم که ملت و مردم ما از دل و جان بدان باور داشته باشند، این بدان معنی نخواهد بود که ما در گذشته و حال رهبر و رهبران بزرگ و بزرگانی نداشته ایم، نخیر .. اما از آنجاییکه گفته آمد استعمار و ایادی آن، چنان این چهره های تابناک را به تاریکی ها فرو برده اند که تو گویی: در این چمن نه گلی بوده است و نی سمنی

در دناکتر و اندوه بار تر اینکه : بعد از این همه قربانی و جانفشانی و کشیدن رنج و محنت (که تاریخ بشر کمتر بیاد دارد) ملت و مردم ما از درک حقایق و شناخت آن چنان بدور نگهداشته شده اند که، تو گویی جعبه جادویی را از گذشته به خصوص از سه دهه اخیر به تماشاه نشسته اند .. که صد ها خیزش و قیام منجمله قیام فرقه هفدهم هرات و یا (قیام ۲۴ حوت هرات) یکی از آنها است که تا حال ، علت اصلی و حرکت دهندگان حقیقی آن در هاله از غبار پیچانیده شده است به هر حال تا جای که امکان است، به شرح این خیزش پرداخته شده ، به امید آنکه در آینده حقایق بصورت کامل بر ملا و قهرمانان حقیقی را مردم و آیندگان مان هم در این قیام و هم در صد ها قیام و حرکات دیگر بشناسند. به امید چنین روزی.

قیام ۲۴ حوت در هرات

با روشن شدن ماهیت ضد ملی و ضد انسانی رژیم مزدور ، بعد از کودتای ثور ۵۷ ۱۳ مردم افغانستان در هر کوی و برزن جهت بر چیدن رژیم و طومار بادارانشان (روسها) دست بکار شدند.

در این هنگام هر مسجد و مدرسه ، هر دفتر و دیوان هر کاغوش و قوماندانی و خلاصه هر خانه و هر کوچه، محل جلسات فرزندان صادق سرزمین مان "افغانستان" جهت پیدا کردن راه های موثر برای سر نگونی رژیم ضد ملی "خلق و پرچم" گردیده بود.

سر انجام ملت و مردم آماده قیام شده و اولین جرعه های انقلاب ملی در میان دره های زیبا و دشوار گذار کنر و نورستان به تالو برخاست و زبانه های آن سراسر افغانستانرا فرا گرفت.

منسوبین با شرف اردوی افغانستان که بیشتر از دیگران در گیر حلقه های جنایات مزدوران روس قرار گرفته بودند ، در هر قدمه و قطعه با وصف همه خطرات و مشکلات به شور آمده و مسوولیت ملی و تاریخی شانرا در این برهه توفان ملی رفع ساختند ، که قیام فرقه جلال آباد ، قیام فرقه نهرین ، قیام بالاحصار کابل ، قیام غند کوهی اسمار ، پکتیا و لوای "حسین کوت" را میتوان مشت نمونه خروار مثال زد.

دپانو شمیره: له 1 تر 4

افغان جرمن آنلاين تاسو په درنښت همکارۍ ته رابلو. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادښت: دلپکنی د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په څیر و لولئ

و اما قیام بیست و چهارم حوت هرات ...

فرقه ۱۷ هرات به جهت موقعیت خود در سرحد، یکی از قطعات کاملاً عیار اردوی افغانستان به حساب آمده که مزید بر جزو تامهای پیاده، دارای قطعات زره دار، مخابره، توپچی و مدافعه هوایی بود، که در سطح اردوی افغانستان یک فرقه کاملاً مجهز و مکمل شمرده میشد.

بعد از کودتای ثور در راس این فرقه "سید مکرم" یکی از سازمانی های پیرو خط "روس" که از نظر فهم در ساحه اجتماعی و حتی نظامی در سطح پایین قرار داشت، بکار گماشته شد، قساوت قلب و لا پروایی این شخص، مانند اکثریت سازمانی ها، در مقابل مسایل فرهنگی و ملی، احساسات منسوبین فرقه را جریحه دار میساخت.

موازی با او در ساحه ملکی "نصیف الله نهضت" والی منسوبه رژیم، با جمع دیگر از نو به دولت رسیدگان مزدور، با حرکات جاهلانه و ظالمانه خویش مردم را به طغیان و امیداشتند و هر روز بیشتر از روز دیگر این نفرت و انزجار فزونی یافته و زمینه یک جنبش سرتاسری را آماده میساخت.

بلی:

زمانیکه استخبارات رژیم از نا رضایتی و نفرت مردم و منسوبین فرقه علیه دولت و گماشتگان شان اطلاع یافتند، تمام جزو تامهای فرقه را از "زلمی کوت" بیرون و بصورت پراکنده در دامنه های "تخت صفر" جابجاء نمودند، تا از حرکات احتمالی علیه خویش جلوگیری کرده بتوانند.

با وصف چنین اوضاع مشکوک، جلسات و دید وادیدها جهت سقوط رژیم مزدور در فرقه هرات و در خارج از آن جریان داشت.

جلسات نظامیان ضد رژیم بیشتر در منزل دگرمن "نور محمد خان" قندهاری و جگرن "شمشیر" خان کنری صورت میگرفت که مزید بر این دو رهبر، سر سپردگان دیگر مانند: دگرمن میر علم خان صافی، جگرن داوود خان افریدی، تانکیست فردوس خان کنری، جگرن شایسته خان، غلام رسول خان بلوچ، تورن اسماعیل خان هراتی، تورن علاوالدین خان، لمری بریدمن خلیل خان کرخ، لمری بریدمن بصیر خان در آن شرکت میکردند.

موازی با فعالیت های نظامیان ضد رژیم در ساحه ملکی نیز گردهمایی های بدین منظور در جریان بود، تا جاییکه منابع موجود ذکر کرده، خانه و باغچه "محمد افضل خان شهیر" یکی از پایگاههای ضد رژیم بود که اکثراً در اینجا، مولوی عبدالعزیز، خطیب مسجد جامع هرات، قاری ابوبکر مدیر معارف آن ولایت، حاجی عبدالسلام غوریانی، سید اسحاق دلجو، غلام رسول احراری گرد هم می آمدند.

در این وقت ولایت هرات در اثر چنین فعالیت ها به انبار باروتی شباهت داشت که منتظر یک جرقه حریق بود.

زمانیکه زمستان ۱۳۵۷ به پایان خود نزدیک میشد، همگام با شکسته شدن سردی هوا، غرش رسیدن توفان انقلاب در هرات، همانند دره نورستان و کنر به گوشها طنین انداز شد، در قریه سلیمی، قریه غوریان، زنده جان و دره گذره علایم مقاومت عملی هویدا گردید، که جواب دولت فاشیستی بیگانه از مردم در این زمان و در این مکان، فقط گلوله و آتش بود، و دیگر هیچ ...

و اما جرقه انقلاب ..

جرقه اصلی انقلاب و خیزش هرات در 23 حوت 1357 هجری به غریو و آتشفشانی برخاست و آغازش چنین بود :

زمانیکه به بریدمن "خلیل خان" آمر بطریه توپ از طرف مشاور روسی فرقه ای هرات امر میگردد که "دره گذره را زیر ضربات گلوله قرار دهد، خلیل خان از امر سرپیچی کرده جواب میدهد که بالای مردم بی دفاع نمی توانم آتش کنم، وقتی به تحکم مشاور روسی مواجه میگردد، احساسات ملی و نظامی او بر انگیزته شده، به سرعت انگشت بالای

ماشه ماشیندار گذاشته و مشاور را به گلوله میبندد، به تعقیب آن امر میکند که بطریقه توپ را به استقامت منازل رهاشده مشاورین روس جابجاء، و آنجا را زیر ضربات آتش قرار دهند.

این حرکت متهورانه خلیل خان چون امواج توفان به همه جا میپیچد و هرات با ستان را به لرزه می آورد، اولاً باشندگان "گان" گذره " که تعداد شان به دو هزار نفر میرسد، همانشب را در جنگلی گرد آمده، به شور و کنگاش میپردازند،... فردا ۲۴ حوت بعد از ادای نماز، با بیرق های سفید و شعار های ملی و اسلامی به رهبری "گل محمد تیزی و مولوی صالح محمد" به طرف مرکز شهر مارش میکنند.

دسته جات دیگر مردم از ولسوالی انجیل به شهر رو آورده و اهالی مرکز شهر که در راس شان "حاجی جلال الدین مهمند، سید فغفور، پهلوان محمد علی و ارباب غلام رضا" قرار دارند به مارش کنندگان می پیوندند.

در این هممه و غریو، حزبی ها به امر مشاورین روسی بروی انبوه مردم آتش باز کرده، که در نتیجه تعدادی از مردم تلف میشوند، مگر مردم از مقاومت دست نکشیده، با سنگ و چوب به مقابله و مقاومت ادامه میدهند.

حینی که زد و خورد در شهر میان مردم و سازمانی ها در جریان بود، نظامیان سر سپرده مردم به سرعت دست به کار شدند.

نخست سه نفر صاحب منصب به قومانده "جکتورن هادی خان تره خیلی"، در حالیکه ماشیندار به دست دارند، به تالار طعام خوری صاحب منصبان "زلمی کوت" وارد شده، افسران روس و سازمانی های را که، در آنجا برای جلسه جمع شده و تعداد شان به شصت نفر میرسید، به آتش بستند، سپس جگرن شمشیر خان با افراد معیتی و وسایل تحت قومانده اش داخل شهر شده، به دفع و طرد تانکها و زرهپوش های سازمانی ها، که علیه مردم ملکی داخل جنگ شده بودند، پرداخت.

همزمان "دگرمن میر علم خان صافی" قوماندان ۲۸ توپچی، مرکز قوماندانی در "باغ فرامز خان" و مرکز ولایت را هدف گلوله های توپ قرار میدهد. در نتیجه این آتش، قوماندان فرقه، والی منسوبه رژیم با مشاورین خود، نخست به میدان هوایی هرات و از آنجا به "شیندند" فرار نمودند.

بعد از انجام این عملیه، رهبران نظامی قیام، دیپو های سلاح را کشوده و مردم را مسلح ساختند.

روز ۲۵ و ۲۶ حوت در هرات اوج قیام بود، در این مدت تمامی مراکز مقاومت سازمانی ها در هم کوبیده شد، اکثریت آنها به شمول پنجاه نفر مشاور روس به قتل رسیدند، نظامیان به همکاری مردم نقاط حاکم شهر را با توپ و ماشیندار های ثقیل استحکام بخشیدند و شهر بکلی از لوٹ روس و وابستگانش پاک ساخته شد ..

اما ۲۷ حوت ۱۳۵۷ دولت ضد ملی وابسته به روس از این حرکت عمومی مردم سراسیمه شده و کابوس شکست و نابودی، رگ رگ آنها و بادار شانرا به لرزه در آورد، "ترکی" به عجله با "بریژنف" در تماس آمده و خواهان گسیل سربازان روسی و بمباردمان مناطق آزاد شده گردید.

سرانجام مشاورین ارشد نظامی و سیاسی روس با همکاری مزدوران خویش دست به چنین حيله و تزویری زدند:

نخست یک قطعه مجهز زره دار در حالیکه با بیرقهای سبز و کلمه شهادت مزین ساخته شده بود، از قندهار به طرف هرات سوق داده شد.

همزمان با نزدیک شدن آنها به دروازه های شهر هرات، دو "هلیکوپتر توپدار" به عین شکل "تزیین کلمه شهادت"

بر فراز شهر هرات ظاهر شده، تا مردم و نظامیان فاتح به این باور شوند، که قطعات دیگر قیام کننده با آنها پیوسته است

مردم و نظامیان هم فریفته این صحنه سازی شدند... لهذا عوض مقابله به استقبال آنها شتافتند.

وقتی تانکها داخل شهر شده و نزدیک " زلمی کوت " رسیدند، یکباره علیه مردم و نظامیان قیام کننده آتش کشوندند ...

همزمان طیارات بم افکن از میدان هوایی شیندند و خاک شوروی وقت، به پرواز آمده و با بمباری شدید و بی امان، ابتکار عمل را از قیام کنندگان گرفتند.

با آنهم مردم عادی و نظامیان قیام کننده با پایمردی و مورال بلند به مقابله ادامه میدادند

اما آتش ثقیل تانکهای مهاجم و بمبارد بیدریغ طیارات، تلفات سنگینی به بار آورد.

اکثریت قیام کنندگان نظامی و ملکی در این جنک به شهادت رسیدند که "دگرمن نور محمد خان " نیز از جمله شهدا در این روز بود ..

بعضی از رهبران نظامی این قیام مانند تورن اسماعیل خان و علاوالدین خان که عرصه را تنگ یافتند، به تپه های مجاور پناه برده بعدها به تشکیل گروه های چریکی پرداختند.

در ۲۹ حوت، ایادی رژیم به کمک مسقیم بادران روسی شان بر شهر هرات مسلط گردیدند ...

و ... بدینگونه قیام ملی و خونین ۲۴ حوت بعد از پنج روز تلاطم در هم شکسته شد.

بعد از استقرار دوباره رژیم در شهر هرات، دستگیری ها کتله ای اعم از اهالی ملکی و نظامی آغاز گردید، گرفتار شده گان بعد از شکنجه های غیر انسانی دسته جمعی تیر باران شده و به حفره های بزرگ که قبلا احداث شده بود روی هم انبار میشدند.

در این قیام و اعدامها حدودا میان ۲۵ هزار تا ۴۵ هزار افراد ملکی و نظامی که به هر نقطه افغانستان تعلق داشتند از بین برده شدند.

چون رژیم وابسته به روس و بادران شان روسها از این قیام سرتاسری که در آن نظامیان با برادران ملکی شان شانه به شانه، بخاطر طرد استعمار و اسارت تشریک مساعی نمودند،

به خوف افتیدند که مبادا قیامهای همگون در دیگر قطعات اردو صورت بگیرد، لهذا ... همزمان با قیام هرات دست به دستگیری های وسیعی، بخصوص در اردو زدند.

تنها در این برهه از زمان (۲۴حوت الی ۲۷) تنها در قطعات قوای مرکز به تعداد حدودا ۱۲۰۰ نفر صاحب منصب گرفتار و به زندان پلچرخی و دیگر زندانهای مرکز سپرده شدند به هر حال.

قیام خونین و ملی هرات اگر چه توسط سلاح های مدهش عصری و قساوت وحشیانه ای حزبی و سازمانی ها در هم شکست، اما یکبار دیگر مردم افغانستان ثابت ساختند که مرگ را نسبت به غلامی ترجیح میدهند.

یاد شهدای قیام هرات گرامی و روان شان شاد باد .

.....

تذکار:

فهرست اسمای نظامیانی که ذکر گردید، مکمل نبوده، امید با دسترسی به اسناد و شواهد بیشتر در آینده، نام و هویت بیشتر این جانبازان راه آزادی، درج تاریخ خونین سر زمین ما گردد.

میسیساکه ، انتاریو، کانادا 2001 م

د پانو شمیره: له 4 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنیت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de یادښت: دلپکنې د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په څیر و لولئ